СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 178. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 2-го СЕРПНЯ 1951. No. 178. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 2, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

АТОМОВА ЗБРОЯ НА ВЕРШКУ СВОГО РОЗВИТКУ

Президент жадає додаткових фондів для її виробу

Комісія Атомової Енергії опублікувала свій десятий піврічний звіт у Вашингтоні й Ню Йорку, заявляючи, що виробництво енергії для атомової бомби, як і видосконалення атомової енергії для урухомлення літаків і підводних човнів перебуває на найвищій точці дотеперішнього розвитку. З уваги на це президент Труман звернувся до Конгресу з домаганням асигнувати $233,000,000 на додаток до правильного асигнування в цьогорічному бюджеті суми $1,200,000 на такі цілі. У звіті, переданім президентові, згадано загально про стан атомових проєктів, які досі коштують сім з половиною біліонів. Звіт теж згадує про дальший поступ у всіх напрямках розвитку атомової енергії, не закриваючи факту, що вже винайдені „менші й легчі роди атомової зброї" ніж атомова бомба. Можна догадуватися, що під цим треба розуміти винахід атомових гармат, які випробовано в Неваді цього року.

Комісія згадує про поступ у новому атомовому заводі в Савт Каролайні (завод той займає 250,000 акрів землі). Панує загальна думка, що там підготовляють виріб водневої бомби й розвивають далі атомову силу. Крім того, обговорюються в звіті досвіди в Неваді, у стейті Небраска і на острові Еніветок, на Тихому океані. Там випробували атомову бомбу вбагато разів сильнішу ніж та, яку скинули на Гірошіму й Нагасакі в Японії. Крім того, говориться про значення радіоактивних ізотопів для медичного вжитку.

ПРЕЗИДЕНТ НЕРАДО ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО НОВУ КОНТРОЛЮ

Вашингтон. — Згідно з передбачуванням, президент Труман нерадо підписав вигладжений на спільній конґресовій конференції і опісля поновно ухвалений обома конґресовими палатами законопроєкт про контролю цін, платень і комірного. Цей закон буде чинний до кінця 1952 р. і спричинить деякі зміни в теперішніх цінах на різнородні вироби. Зорганізоване в юніях робітництво, яке радило президентові покласти вето на законопроєкт, дістало від президента обіцянку, що настане справедливе врегулювання робітничих платень". — Водночас із підписанням закону про контролю Рада Федеральної Резерви видала нову серію поправок до правильника, який дає вказівки, як пристосуватися до нового закону при видачі позичок. У деяких випадках кредити будуть довготерміновіші. Це відноситься головно до закупу на сплату таких предметів, як авта, домашнє устаткування, радіоапарати і т. п., які можна буде купувати на сплату в продовж 36 місяців, замість дотеперішніх сплат в продовж 30 місяців. Одночасно зменшені суми завдатків на такі предмети — з 25 відсотків на 15. Бюро Стабілізації Цін видало новий список цін, який обіймає тисячі предметів і продуктів. Ціни в багатьох випадках знижені, в інших підвищені.

62% СТУДЕНТІВ ВИТРИМАЛИ ПОБОРОВІ ІСПИТИ

Вашингтон. — Поборова Служба оголошує наслідки іспитів університетських студентів, які мають право домагатися відкладення військової служби до закінчення студій. Іспит витримали 62 відсотки, а провалились 38 відсотків студентів. У цифрах це виглядає так: зголосилися до іспиту на 26 травня 165,000 студентів, з них 102,000 за відповіді на іспитах дістали марку 70 і вищу, тому вони матимуть право на відкладення військової служби. В найближчому році армія буде потребувати 430,000 нових рекрутів, отже багато зі студентів, що не перейшли іспитів, будуть залучені до служби.

ЧОТИРИ КРАЇНИ ОБГОВОРЮЮТЬ СТАНДАРТИЗАЦІЮ ЗБРОЇ.

Вашингтон. — Британський, французький і канадійський міністри оборони приїхали до Злучених Держав договоритися з вищими чинниками у Вашингтоні про стратегію Злучених Держав і Західних країн. Головні наради відбудуться в п'ятницю; тоді ж мабуть буде закінчена програма стандартизації зброї вільних країн для спільної оборони від аґресії зі Сходу.

СВІДОК ЗВ'ЯЗКІВ ЛАТТІМОРА Й БАРНЕСА З КОМУНІСТАМИ

Вашингтон. — Голова совєтської розвідчої служби, ген. Ян Бірзін висловився про проф. Латтімора й журналіста Джозефа Барнеса, як про „наших людей". Таке свідчення склав у сенатській комісії внутрішньої безпеки Александер Бармін, колишній офіцер червоної армії, а тепер голова російського відділу „Голосу Америки". Бармін також заявив, що тодішня російська розвідка приготовлялася проникнути в Інститут Тихоокеанських Зв'язків, з яким співпрацював Латтімор.

Латтімор тепер професор у Балтиморському університеті, а Барнес, колишній співробітник щоденника „Ню Йорк Гералд Трибюн", редагує видання накладні Саймон енд Шустер у Ню Йорку. Обидва вони заперечують свої зв'язки з комуністами.

Бармін сказав також, що про вислугування Латтімора й Барнеса Совєтам говорив йому в Парижі 1937 р. совєтський ген. Володимир Г. Кривіцький, який опісля втік до Америки і його знайшли мертвого в готелі у Вашингтоні 10 лютого, 1941 р. Його приятелі твердять, що це діло „сталінових червоних Юдів".

В АМЕРИЦІ

● **37,800 осіб згинуть** у нещасливих випадках в 1951-ому році, коли люди будуть так гинути, як в перших шости місяцях. Це буде 0,8 відсотків усього населення. Статистика Краєвої Ради Безпеки нараховує 16,320 смертних випадків у першій половині 1951-го року.

● **Власники алькогольних дестиляторів** передбачують збільшення таємного виробу й продажу алькогольних напоїв („бутлеґерство"), коли податки на напої будуть далі рости. Кажуть, що після нового підвищення податків на алькогольні продукти прийде втрата на податках на $67,000,000 в наслідок таємного продажу.

● **7,900 нових працівників** у бюрах федерального уряду в самому Вашингтоні прийняті в місяці червні. Це вп'ятеро більше ніж у місяці травні.

● **Члени робітничих юній** не мусять платити додаткових внесків, понад членські вкладки, щоб не викинули їх з роботи в робітнях, де юнія добилася контракту. Контракт говорить тільки про внесення місячних вкладок, щоб бути правильним членом і на тій підставі дістати працю. Так приписує закон Тефта-Гартлі.

ЗАМІТНА ВІЙСЬКОВА ВРОЧИСТІСТЬ відбулася в Пентаґоні у Вашингтоні, з нагоди підвищення вісімох генералів в їхніх рангах на одну зірку. Генералам передано зірки і прапори. На фото (від ліва): ген. В. Бедел Смит, керівник Центральної Розвідчої Агенції; ген. Алфред М. Ґрунтер, шеф штабу аліянтського командування в Европі; ген. Джан Гул, заступник шефа штабу; ген Лотон Колінс, шеф штабу Армії, під проводом якого й відбувалася врочистість; ген. Максвел Д. Тейлор, заступник шефа штабу для дій і адміністрації; ген. Люїс Пік, шеф інженерних частин; ген. Антоні МекОліф, асистент шефа штабу, та ген Джеймс Филипс, заступник асистента шефа штабу.

МОРРІСОН НАМАГАЄТЬСЯ ПРОДЕРТИ ЗАЛІЗНУ ЗАСЛОНУ

Московська „Павда" прийняла виклик і надрукувала його статтю, рівночасно давши вдвічі довшу відповідь.

Лондон, 1 серпня. — В міжнародному житті трапилася небувала досі подія: московська партійна „Правда" прийняла виклик британського міністра закордонних справ Герберта Моррісона і надрукувала без змін його статтю на тему Заходу і Сходу, але рівночасно з цим надрукувала й майже в два рази довші свої коментарі. Міністер Моррісон, промовляючи минулого місяця на зібранні Союзу Закордонної Преси, викликав „Правду", щоб вона надрукувала його статтю, або статтю премієра Атлі в цілості і без змін, так само, як західна преса друкує заяви совєтських державних мужів. „Правда" несподівано прийняла виклик, але зі застереженням, що вона рівночасно надрукує і свої коментарі, та що ці коментарі будуть проголошені теж в британській пресі. Сьогодні вранці британське міністерство закордонних справ проголосило повний текст статті Моррісона, що надрукована в сьогоднішній „Правді" та рівночасно текст коментарів „Правди". Майже вся британська та інша західна преса передруковує цю виміну думок, деякі газети в скороченні статтю Моррісона, але в цілості коментарі „Правди". Моррісон в своїй статті твердить, що кінцевою ціллю британської політики і дипломатії є не допустити до війни та причинитися до встановлення тривкого миру. У відносно короткій статті, Моррісон з'ясовує деякі причини, чому досі не могло прийти до гармонійної співпраці між західним світом і Совєтським Союзом та чому Захід мусить озброюватись, доказуючи, що вину за це поносить виключно совєтський уряд. Моррісон в дальшому відкриває совєтським читачам вольності, якими користуються народи західних демократій, він пригадує, що британського громадянина ніхто не може викинути з його хати, депортувати або вислати на каторгу, запитуючи опісля совєтських громадян: „чи ви теж маєте почуття такої самої особистої безпеки, як його мають британці?" „Правда" в своїх коментарах насамперед твердить, що жадна інша країна в світі не має таких вольностей, як вони існують в Совєтському Союзі, додаючи, що ті вольності не відносяться до „ворогів народу, поміщиків і капіталістів, непоправних злодіїв, підривних аґентів, терористів і вбивників", для яких тільки існують в Совєтському Союзі каторжні табори. Моррісон, по думці „Правди", не згадав найбільшої волі, яку мають громадяни Совєтського Союзу і яких не мають громадяни західних країн, а саме „волі від експлуатації, господарських криз, безробіття і убогости". „Правда" теж заперечує твердження Моррісона, що в Англії жадна політична група не має монополю на владу, так як в Совєтах мають його комуністи, бо, мовляв, комуністи в Совєтах виконують свою владу в „бльоці з безпартійними" та є „вибрані". На закінчення „Правда" заявляє, що всі твердження Моррісона це брехня та що теж Захід виключно відповідальний за теперішнє напруження в світі.

АМЕРИКА РОЗРИВАЄ ТОРГОВЕЛЬНІ ЗВ'ЯЗКИ З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ

Вашингтон, 31 серпня. — У відплату (як загально думають) за ув'язнення американського журналіста Вилйема Овтиса комуністичним урядом Чехословаччини, Злучені Держави оголосили рішення майже цілковито порвати торговельні зв'язки з цією совєтською сателітною країною. Департамент стейту вислав повідомлення до Праги, що: 1. відкликає концесії американського митного тарифу, які давали Чехословаччині спеціяльні привілеї; 2. звертається з проханням до 30 країн, які підписали Загальну Згоду про Тариф і Торгівлю, щоб вони одобрили розрив тих зв'язків, які існували між Америкою й Чехословаччиною три з половиною роки. Департамент стейту пише до комуністичного уряду в Празі, що політичні події так підкопали економічні зв'язки між обома країнами, що неможливо виконати в майбутньому постанов торговельної умови. При цьому виразно сказано: „Американських громадян запроторювали в тюрму без жадних підстав. Американським добродійним організаціям відмовляли права на продовжування їхньої праці".

Д-Р БОНЧ МАВ БИ БУТИ АМБАСАДОРОМ ДО СОВЄТІВ.

Вашингтон. — У столиці започаткувавсь рух за те, щоб призначити д-ра Ралфа Бонча американським амбасадором до Совєтів. Головний ініціятор цієї справи — сенатор Блер Муді з Мишиґен. Цю думку підтримує Білий Дім і департамент стейту. Теперішній амбасадор адмірал Аллан Дж. Кірк має незабаром перейти на пенсію, отже місце амбасадора буде вільне.

КОЛЛІНС ПЕРЕДБАЧУЄ 334,000 АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ В ЕВРОПІ

Вашингтон. — Голова ген. штабу армії, генерал Дж. Лотон Коллінс, передав конґресовим комісіям третє визначення кількости американської армії, яку треба б вислати до Европи найближчого року: наземна армія — 284,000 вояків, повітряні сили — 60,000, а разом — 334,000 вояків. Це на 56,000 менше від тієї цифри, яку подав у п'ятницю минулого тижня секретар оборони ген. Дж. К. Маршал. — Джордж Перкінс, асистент секретаря стейту, сказав об'єднаним конґресовим комісіям, які провадять допити у справі 8,500,000,000 допомоги для Европи, що мусить бути границя, до якої можна вимагати від европейців їхнього підготування до оборони. Нації з Північно-Атлантійського Пакту мусять спершу відбудувати свою економіку для життя, а вже потім давати гроші на армію, думає Перкінс.

● **Комуністичний Китай** здобув незалежність, спираючись на власну армію, — заявив командир китайських військ у Кореї, вперше після Тіто оминаючи похвали Сталіну й Червоній Армії.

ПАРТІЯ БЕН-ҐУРІОНА ПЕРЕМОГЛА В ІЗРАЇЛЬСЬКИХ ВИБОРАХ

Тель Авів. — Соціялістична партія Мапаї теперішнього прем'єра Бен-Ґуріона здобула головну перемогу в понеділкових виборах до ізраїльського парляменту, запевняючи собі дальшу владу в країні. Згідно з дотеперішніми підрахунками вже понад 90% відданих голосів, соціялісти здобули 39,1%, інші партії здобули: сіоністи 16,7%, Мапам — 11,9%, Герут — 6,7%, партія релігійних робітників — 6,5%, комуністи — 4%, арабські соціялісти — 4%, і 3,5% здобули проґресивні. — Непідраховані ще останніх 10% голосів вже не можуть суттєво змінити теперішнього процентового відношення. В поінформованих колах запевняють, що переможна у виборах соціялістична партія — Бен-Ґуріона співпрацюватиме з партією релігійних робітників, проґресивними і арабськими соціялістами та намагатиметься створити коаліційний уряд. Бен-Ґуріон правдоподібно залишиться прем'єром і на майбутнє.

● **Цензура вже готова на випадок війни.** З вибухом минулої війни ніщо не було готове для запровадження воєнної цензури і треба було починати справу від початку. Краєва Рада Ресурсів Безпеки каже, що тепер впродовж двох годин після оголошення війни, можна буде запровадити цензуру.

● **Джеймс Форрестал** це назва нового літаконосця місткістю 60,000 тон. Його будують у Нюпорт Нюз, Ва.

ПЕРЕГОВОРИ В КОРЕЇ ВСЕ ЩЕ БЕЗУСПІШНІ

Головна перешкода в проґресі – справа демаркаційної лінії. – Обі сторони очікують компромісу.

Токіо, 1. серпня. — Вчорашні наради в Каесонґ, вже 15-і з черги і 5-і в справі демаркаційної лінії, на якій мало б наступити перемир'я, не дали жадного конкретного результату. Аліянтська і комуністична делеґації кожна намарно очікувала відповідних поступок або нових компромісових пропозицій від свого партнера і кожна з'ясовувала щераз своє принципове становище в цій справі. Комуністи домагаються, щоби демаркаційна лінія була встановлена на 38-мій паралелі, тоді коли аліянтська делеґація вважає, що це було б політичною справою, про яку вона не має уповаження говорити, і домагається встановлення демаркаційної лінії на теперішній лінії фронту, що тільки на західному секторі лучиться з паралелею, відбігаючи до 37 миль на північ від неї на центральній і східній ділянках. На вчорашніх нарадах — жадна з делеґацій не відступала від такого свого становища і теж не заповідається можливість будь-якого компромісу в цій справі на сьогоднішніх нарадах, що вже почалися. В дипломатичних колах побоюються, що на випадок дальшої непоступчивости обі делеґації мусітимуть визнати неможливість дійти до бажаного порозуміння і переговори будуть перервані. Проте в аліянтських колах все ще не здається надії, що можна буде знайти вихід з теперішньої — „мертвої точки". Подібну впевненість щодо можливостей перемир'я висловлюється теж в комуністичних повідомленнях, хоча і при рівночасних пропаґандивних вихватках проти „англо-американських імперіялістичних напасників". Після вчорашніх нарад, аліянтський зв'язковий, ген. Нуколс, поінформував пресу про „наявність сфери суперечностей, яка ані не поширюється, ані не звужується". Можливість компромісу добачується в тому, що аліянти евентуально могли б погодитися на комуністичне домагання, щоби припинити воєнні дії вже під час переговорів, — якщо комуністи погодяться на припинення їх на теперішній лінії фронту, з тим, що опісля демаркаційна лінія могла б бути встановлена на 38-мій паралелі.

ТІЛЬКИ ПАТРУЛЬНА ПЕРЕСТРІЛКА НА ФРОНТІ В КОРЕЇ

Токіо. — На корейському фронті прийшло вчора до повного втихомирення, хоча обі воюючі сторони висилали свої патрулі, між якими тільки в поодиноких випадках приходило до припадкової перестрілки. Навіть аліянтська авіяція, яка досі в погоду чи дощ стежила уважно за рухами ворожих військ та постійно бомбардувала їхні скупчення і шляхи постачання, вчора виконала вже багато менше місій, обмежуючись майже виключно до розвідки. Образом загального положення на фронті може послужити факт, що навіть в горах в районі Янґґу, де аліянти попереднього дня виперли ворога з важливих стратеґічних позицій, не було жадних ворожих протиатак і відділи аліянтської піхоти, які ці позиції зайняли, могли цілий день відпочивати. В поодиноких випадках доходило теж до артилерійської перестрілки. Аліянтські воєнні кораблі в районі порту Вонсан на східному побережжі бомбардували ворожі артилерійські позиції на довколишніх горбах.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ГЕНЕРАЛ ВБИТИЙ „ЛЮДСЬКОЮ БОМБОЮ" В ІНДО - КИТАЮ

Сайґон, Індо-Китай. — Один французький генерал і один тубильчий губернатор провінції впали жертвою „людської бомби" — самогубного атентату комуністичного фанатика в місцевості Садек, 60 миль на південь від Сайґон. Атентат виконано на залюдненій вулиці з блискавичною швидкістю. Коли генерал, в товаристві місцевих достойників проходив вулицю, один 25-літній член комуністичного самогубного батальйону кинувся несподівано до них та розірвав їх і себе вибухом щонайменше двох ручних гранат рівночасно. Два інші французькі офіцери були поранені. В атентаті згинув ген. Шарль Шансон, французький комісар південного В'єтнаму і рівночасно командант французьких сухопутніх збройних сил в південному Індо-Китаю, один з найближчих співробітників французького високого комісаря для Індо-Китаю.

НОВИЙ ІТАЛІЙСЬКИЙ УРЯД ЗАПОВІДАЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ ЧЕРВОНИХ

Рим. — Наче у відповідь на домагання комуністів, щоб прийняти їх до участи в уряді, італійський прем'єр де Ґаспері заповів вчора цілий ряд нових заходів, метою яких є остаточно припинити надуживання комуністами демократичних вольностей на знищення демократії. — Прем'єр де Ґаспері, представляючи вчора в парляменті свій новий, вже сьомий з черги уряд, заповів такі конкретні заходи проти червоних: 1. Буде припинена і карана законом комуністична пропаґанда проти країни та її безпеки; 2. Буде заборонена участь італійських комуністів в комуністичних інтернаціоналах. 3. — Буде переведена відповідна чистка проти комуністів в державній і публічній службі; — 4. Плянується ряд законопроєктів для припинення або обмеження підривної комуністичної діяльности в робітничих та інших організаціях, зокрема комуністична діяльність в організації політичних страйків і т. п. Де Ґаспері рівночасно заявив, що Італія продовжуватиме свою оборонну підготовку проти комуністичного нападу та збільшуватиме свій вклад в таку ж підготовку вільного світу.

В СВІТІ

● **Жадної скарги за договір з Еспанією не має Британія**, хоч не льний, — сказав лорд Джовіт у бриважає цей крок ЗДА за правитанському парляменті.

● **Майже місяць без уряду** перебуває Франція тепер, коли найновіший кандидат на прем'єра Маврікій Петче пробує формувати кабінет і ставить свою кандидатуру на голосування в Національній Асамблеї.

● **Трансокеанські дебати** пропонує розпочати Ню Йорк Таймсові московський англомовний журнал „Нюз" на сторінках обох цих видань. „Нюз" пропонує також організувати міжнародню конференцію економістів.

● **Договір про безпеку між ЗДА** і Японією надіється скласти японський уряд підчас підписання мирової угоди в Сан Франсіско.

● **За хабарництво звільнила** окружного американського прокурора В. Ф. Джонсона Верховна Комісія ЗДА в Німеччині.

● **6,800 додаткових червоних** поліцаїв перекидають до совєтської зони Берліну, щоб охоронити комуністичне світове свято молоді, яке почнеться 5-го серпня.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	One year	$10.00
На три місяці	$ 2.75	Six months	$ 5.25
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну дареси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТРУМАН ПРОТИ ДЕПОРТАЦІЙ

Згідно „з найкращою американською традицією" та „ідеалами свободи і справедливости" президент Труман погрозив комуністичному урядові Угорщини, що він буде притягнений до відповідальности за „масові депортації". Свою заяву в цій справі, видану 27 липня, президент Труман опер ще на резолюції Генеральної Асамблеї з 3 листопада 1950 року та на мировому договорі, які не дозволяють на такі „очевидні порушення людських прав". До того президент ще додав, що департамент стейту має „точні докази" тих порушень, які будуть розіслані урядам усіх держав-членів Об'єднаних Націй.

Важно знати також і те, хто був властивим ініціятором цеї акції. Отже були ними делеґати трьох найбільших американських робітничих юній: Американської Федерації Праці, Конґресу Індустріяльних Організацій та Об'єднаних Майнерських Робітників, які прибули до Міляно (Італія) на конференцію Міжнародної Конфедерації Вільних Професійних Спілок. На цій конференції американські делеґати ознайомилися ближче зі звітом про виселення з Угорщини, який подав Яків Пат, екзекутивний секретар Жидівського Комітету Праці. З пресових повідомлень знаємо, що останніми часами мадярський комуністичний режим почав масово виселювати також і жидів і це стало причиною апелю Жидівського Комітету Праці до робітничої Міжнародної Конфедерації. Знову американські робітничі делеґати передали подані Жидівським Комітетом матеріяли американському урядові для дальшої акції.

Таким способом з'явилася перестороaccess президента Трумана в справі масових депортацій з Угорщини до Совєтів. Замітне тут те, що хоч депортації з Угорщини тривають уже цілий рік, та виглядає, що виселених примістили властиво недалеко, а саме в Карпатській Україні. Чи так воно дійсно, не знаємо, а тільки подаємо те, про що говориться у жидівськім звіті, який має подавати „точні інформації" та який має департамент стейту.

Мимоволі приходить думка, що Москва виселює українців з України і на їх місце спроваджує не тільки азійський елемент, як це було в минулому, але тепер ще й жертви комуністичних режимів з таких сателітних країн, як Угорщина. Хтось повинен би і це розслідити. Бо як мають жиди „точні" інформації з Угорщини і Карпатської України, то чи не можна б і нам старатись дістати такі інформації і передати департаментові стейту бодай про те, що діється по обох боках Карпат, через які мають пересуватись ці масові депортації, за які президент Труман хоче притягти мадярський комуністичний режим до відповідальности. Прецінь від довшого часу появляється так багато заяв про „зв'язки" з Рідними Землями, що можна б надіятись інформацій з українських джерел бодай про те, що діється на українських землях по обох боках Карпат. Тоді й наш Український Конґресовий Комітет, спираючись на ці звідомлення, міг би вдатися до президента Трумана та департаменту стейту з українськими постулятами. Говоримо про це, не бажаючи вриватись в чиїсь двері. Це серйозна справа! При цьому ще раз пригадуємо, що треба й нам користати з нагоди, що американський уряд уже рішився того роду злочини виявляти і домагатися кари за них, та пригадати йому куди більші злочини Москви в Україні, звідки виселені мільйони населення, з яких ще певно якась частина жива і мучиться десь на Сибіру. Очевидно, що й це минуле було б легше законтивізувати, якби ми мали вісті про такі самі, але найновіші совєтські злочини бодай з якоїсь малої частини українських земель. Та сама „масова депортація", проти якої виступив президент Труман, стосується тільки 47,000 до 70,000 мадярських громадян. Очевидно, це теж великий злочин, але його не можна навіть рівняти з виселеннями українського населення з однієї тільки Галичини, чи може навіть тільки з самої малої Карпатської України . . .

НА ПОЛІТИЧНОМУ ЕКРАНІ

Міжнародною політичною темою дня все ще є Корея. Американська і світова публічна опінія з великою увагою слідкує за розвитком переговорів в справі перемир'я, які застрягли тепер на „мертвій точці" суперечностей щодо демаркаційної лінії: комуністи домагаються, щоб вона була встановлена на 38-мій паралелі, але аліянти не виявляють найменшої охоти вертатись до неї приблизно 37 миль назад зі здобутої важкою боротьбою території. Формально, аліянти вважають, що 38-ма паралеля є „політичною справою", що повинна увійти в порядок нарад майбутніх мирових переговорів, але яка виходить поза рамці теперішніх розмов.

Переговори в справі перемир'я, ще далеко не завершені, вже мають помітно негативний вплив на оборонну готовість Заходу взагалі, а Злучених Держав зокрема. Це видно виразно з офіціяльних заяв, в останньому секретаря оборони Маршала і самого президента Трумана. Оба вони, подібно як і вся преса, остерігають перед „оборонним відпруженням", одноголосно ствержуючи, що загроза совєтського нападу, яка існувала вже теж перед корейським конфліктом, в далеко більшій мірі існуватиме теж після евентуального перемир'я в Кореї. Діло в тому, що на Заході вже є дуже мало наївних, які вірили б в совєтську „добру волю" та в їх щире бажання замиритися. Навпаки, в усіх цих „мирних" кампаніях добачується радше збільшення загрози світової війни, що завжди була і залишилася кінцевою метою Кремля.

У зв'язку з цим звертається окрему увагу на факт досить наглої появи на кремлівському олімпі маршала Жукова. Цей совєтський полководець, що найбільш вславився під час другої світової війни, спочатку обороною Москви і Сталінграду, а опісля розгромленням німецьких армій на східному фронті та здобуттям Берліна, був нагло зник зі совєтського політичного горизонту коротко після війни. Він був призначений командантом совєтських військ на півдні, опісля мав бути теж на Далекому Сході, в кожному разі його не було в Москві. Були здогади, що Сталін не дуже то ласкаво міг дивитися на політний зріст авторитету Жукова і тому його відсунув на периферію. Але останнього тижня, як у Варшаві „вшановувано" сьому річницю встановлення комуністичного режиму в Польщі, Жуков не тільки виступив разом з Молотовим, але й його промову, поруч промови Молотова, надрукувала вся совєтська преса. Західні аліянти не прикладають багато уваги до того, що Жуков сказав, натомість дуже інтересуються фактом його виступу з Молотовим та закулісами того виступу.

Рівночасно ведеться інтензивна чистка сателітських армій. Після арештувань в Чехословаччині, у Варшаві почався показовий судовий процес проти високих старшин комуно-польської армії, на чолі з головними обвинуваченими: генералом бригади Станиславом Татаром, полковником Маріяном Утніком та полк. Станіславом Новіцким. Усім їм закидується шпигунство в користь „Лондону і Вашинґтону".

Між усіми цими подіями добачується певний зв'язок, що зводиться до неомильної правди: Совєти говорять про мир і продовжують інтензивну підготовку до війни, яку — по словам президента Трумана — можуть зачати „в кожній хвилині".

В самій американській політиці тепер помітний зворот курсу в т. зв. „російській політиці". Америка починає поступово усвідомлювати собі „новий реалізм" щодо Росії, а саме, необхідність поділу рабовласницької російської імперії на самостійні національні держави. Відповідна заява державного секретаря Ачесона викликала інтересну дискусію в пресі, зустрічаючись з ентузіязмом речників поневолених народів та гнівом російських єдино-неділимців всіх покроїв.

Віктор Приходько.

Наша „кругова порука"

Українці — старші і молоді — десь певно добре пам'ятають образ наших повітових міст та містечок. Аптека. Кавалок хідника й пара ліхтарів. Але за сім кроків — „тьма кромєшная" і хляпаєте у глибоку баюру. Далі — „суд повітовий" — помальовані „штахети" й брук, але — нижче — лише поодинокі каміння, мов острови серед розбурханого моря — і горе тому, хто не вміє ловко скакати! У містечку — добра вода, але у дітей вашого сусіда — червінка, а він своїми відрами черпає воду із спільної криниці. І у містечку „невідомо чого" — висока дитяча смертність... Аж, нарешті, забирають голос громадсько успособлені люди і кажуть: так далі бути не сміє! І тоді приходить самоврядування. А тоді виростають мільйонові міста. Міста, в яких люди можуть з вигодою жити і з приємністю працювати. Асфальтові дороги, широкі хідники, електричне освітлення, трамвай, і собвей, амбулятори й шпиталі, каналізація й водотяг, театри й бібліотеки, сади і парки, музеї й університети.

Правда, за це все треба платити, самоврядування накладає податки, але нині нікому й в голову не прийде, що він платити не хоче, що хідника йому „не потрібно", або що він просить „виключити" його з каналізації. Його просто „виключать" з міста, бо місто має певний „рівень" і нікому не вільно серед такого міста тримати свинушник.

Такі думки невільно приходять до голови, коли міркуєш над нашими, українськими, справами.

Ми подібні на те неупорядковане містечко. Маємо Академію Наук і не маємо букваря; посідаємо високомистецьку Капелю Бандуристів, але не маємо для неї автобусу, пишаємось великими поетами, але не здатні уможливити їм творчість. І т. д.

Чому так сталося, — багато пояснювати не треба: тут, в Америці, опинились залишки й розбитки української державности. Те, що народ український створив у короткі дні своєї волі і те, що потрапило захоронитись від остаточної загибелі.

І все це — згромадилось в Америці. Не випадково в Америці. Америка нині справжній острів свободи і фортеця для боротьби з неволею. Не випадково зосередилось тут і українство. Воно має нині ті ж завдання і ті ж цілі, що й увесь волелюбний світ.

І як на Америку спав нині обов'язок рятування світу, а в тім і себе, так на українську Америку спав обов'язок — стати центром захорони українських цінностей — і мобілізації її сил.

І коли Америка загальна і Америка українська цієї своєї історичної місії не зрозуміють, — культурному світові загрожує заглада, а Україні — найглибша руїна, може навіть кінець!...

Може саме через це ми спостерігаємо тут, в українській Америці, надзвичайний рух — постання все нових організацій, установ, часописів, видань. Так ніби якась підсвідома стихія хоче оборонити національний організм від небезпеки, що йому загрожує.

І от — на тлі цілого цього руху, — як необхідний елемент, — проблема матеріяльних засобів, фінансів, жертвенности громадянства. На цю тему знову з'явилися в українській пресі голоси. Одні нарікають на слабу жертвенність загалу, як старих, так і нових іміґрантів. Інші, знов, нарікають на ініціяторів різних окремих підприємств, що не знають, як підходити до публіки.

В цій справі можна лише констатувати один факт: питання про фінансові засоби для української національної справи не дасться „якось" усунути, відмахнутись від нього рукою. Поки існують українці, а з ними творчий український дух, вони все будуть змагати до упорядкування наших справ. Як порядний і культурний містечковий обиватель не годиться й обурюється, коли бачить замість хідників баюри, де купаються свині... Так і свідомий український громадянин не може бути спокійний, бачучи оці „баюри" в нашому національному житті. І як в містечку, врешті, підбереться кілька енерґійніших громадян, що не стерплять „свинства" і дадуть початок культурному доброустрою і всебічному розросту міста, так, слава Богу, і у нас знаходяться люди, що хотять і уважають необхідним дати лад в нашому українському житті.

Ті — для добра містечка, ці — для добра загальної української справи.

І, дійсно, чи не гріх з погляду цієї справи допуститися то-

(Закінчення на стор. 3)

I. С-ій

„Любити свій народ не злочин"!

Чи любити свій народ — це злочин? Питання настільки дивоглядне, що кожна нормальна людина здвигне раменами, а щасливіші члени державних народів навіть не зрозуміють, про що мова.

А тим часом остання нагінка на В. Сосюру в московській „Правді" черговий раз пригадала світові, що в Сталінській імперії це питання існує именно в такій площині, що в цьому монструальному творіві двадцятого сторіччя найприродніші людські почування любови родини, друзів, любови батьківщини — кваліфіковані як злочин.

Напад на В. Совюру та цілий ряд українських діячів розкриває теж те пекло, в якому доводиться творити нашим поетам, письменникам, як приневолені вони безупинно кривити душею, закриваючи свої справжні природні людські почування. Адже любов до свого народу, це для поетів, мистців золота жила творчости й натхнення, це вічна тема, невичерпна, як невичерпною є тема кохання. Поети всіх країн, всіх часів бралися вільно за цю тему, оспівуючи красу своєї батьківщини, любов до неї, тугу за нею, радість з її росту й перемоги чи журу з її упадку. І коли б так викреслити з різних національних літератур цю тему, не багато вже й залишилось би тривкого.

Найкращі твори українського письменства старої й середньої доби мають в основі тему любови свого народу, своєї землі, що так і промінює з „Слова о полку", з „Похвали" Митрополита Іларіона, з „Історії Русов". Про „любов к отчизні" писав батько нового українського письменства, І. Котляревський. А в чому ж сила й непромиинальність Шевченка, як не в його полум'яній безумній, ніколи не гаснучій любові до України, в турботі за її майбутнє? А чим були б без цієї теми І. Франко, Л. Українка, О. Олесь і ін.?

Ця тема захопила й поетів та письменників нашого відродження 1917-30 рр. Чистими, ясними акордами покотився „Золотий Гомін" геніяльного співця, П. Тичини. Покотився і затих... Співець перервав злякано пісню любови до свого народу. На нього гляділи хижі очі московського удава, що вже цупко оплів Україну своїми смертними перстенями і став здушувати все живе. Хіба не можна співати, хіба любити свій народ — злочин? — німо питається поет. — Адже там, у вас радість, веселиться Росія з приходу свого Месії, а ми що? Нам не можна виявляти почування любови України?

Сумна, трагічна відповідь поета звучить вона як виправдання і як крик знасилуваної душі.

Поете, любити свій нарід
[не злочин
Коли це для всіх!

Тридцять років вимірюють московські інквізитори патріотичні почування українських письменників, пильно зорять за найблагішим виявом любови свого. І все те при одночасному безмежному, огидному буянні великоросійського шовінізму, оспівуванні величі Росії, її історії, її культури, про що раз-у-раз не забувають згадати кремлівські можновладці. Вже сам т. зв. гімн Совєтського Союзу один чого вартий!

„Союзом незламним респуб-
[ліки вільні
Навік об'єднала Великая
[Русь!"

Ви чуєте: "Великая Русь! Оце вона „об'єднала", покорила, муравйовськими бандами заливаючи вільні, молоді республіки, що починали самостійне, вільне життя. „Об'єднала навік! Чуєте: навік! Гітлер скромно вимірив для свого „Райху" тисячу років, Сталін же думає, що його великоруський „Райх" триватиме навік! І якже тут не підписатися А. Керенському і Ко?

Яким цинічним, яким брутальним видається на тому тлі переслідування українських поетів, письменників, яким жахливим злочином оті сотні розстріляних і вивезених діячів української культури „за національні ухили", за одно слівце любови до свого народу?

Все нові й нові чистки і каяття, аранжовані московською „Правдою" вказують, що ворог іде на повне винищення української національної свідомости. Здається, що нічого вже й не залишилося там крім казьонщини та сталінославія. Але це сповидно, бо національні почування незнищимі, і ворогові його плян не вдасться. Проскрибована, переслідувана, гноблена любов до свого виростає і виросте, вистрілить могутним променем, як промінює вона з цього вірша одного сучасного підсовєтського українського поета, що його дозволимо собі подати читачам нижче:

Де гнеться під вітром висока тополя
і хвиля Дніпрова встає,
твій син „Україно, лежить серед по-
(ля
і дивиться в небо твоє...
І ти йому ніжно не мовиш:—Дитино!
Не схилишся ніжно над ним.
Моя Україно,
жива Україно,
пожарищ розвіяний дим!
Попити б йому голубої водиці,
де кручі зависають твої,
до тебе б він сам, ніби син до вдо-
(виці,
прийшов у знайомі краї.
Та пил як туман; устає знад руїни
темніє Дніпрова вода,
Моя Україно,
жива Україно,
веселка моя молода!
Я чую твій зойки тривожне квиління
Мов птиці підбитої плач,
Про горе твоє провіщає каміння —
руїн твоїх чорний сурмач.
І чують світи, як ти стогнеш невпин-
(но,
та сонце зза хмар вирина,
Моя Україно,
жива Україно,
любима моя сторона!
Тремтять нам серця за гіркі твої
(рани,
за кров твою вічно живу —
я в сніжних полях з бойової літани
до помсти за тебе зову.
Надходить уже неминуча хвили-
(на,
зоріє в віках наша путь,
Моя Україно,
жива Украно,
Сини твої дужі ідуть!
Я вірив що кат — він тебе не по-
(боре,
і ворог тебе не зборов!
Він ще відповість за гірке твоє горе
і кров'ю заплатить за кров.
І слава твоя оживе неодмінно,
і доля, в якій ми сплелись.
Моя Україно,
жива Україно,
квітуча й жива як колись.

Г. Сова

НА ДАЛЕКІЙ КОЛИМІ

3)

Концтаборова кухня готовить їжу три рази на добу. Сніданок починався з 5 години ранку і складався з одної юшки. Але щоб завчасно її одержати, треба вставати в чергу за годину раніше. Сама їжа розподілена на три категорії. Перша — в'язні, які виконували норми своєї праці вище ніж на 100%. Вони одержували 800—1000 грамів хліба, дві страви на обід та вечерю. Друга — для в'язнів, що виконували норму пересічно на 80—100%. Вони одержували 600—700 грамів хліба, одну страву на сніданок, обід і вечерю. Третя категорія штрафна, яка виробляла менше 70% норми, одержувала 400 грамів хліба та одну юшку на обід. Хто потрапляв на цей пайок, негайно втрачав фізичні сили, виснажувався або хворів на цинґу. В калоріях перша норма харчування не перебільшувала 2000—2500 калорій, друга — 1500—2000 і третя не більше 1000 калорій.

Добре розумію, що читачеві бажано знати, які виробничі норми запроваджувались на цих каторжних працях. Але це надзвичайно складне поняття, яке містить у собі цілий ряд складних економічно - статистичних факторів, коефіцієнтів та інших мірил цих норм. Загальний комплекс норм для одного комбінату подавася в книжці, яка мала більше 200 сторінок. Крім того, над нормуванням праці працював великий штат економістів, норміровщиків, пляновиків, статистиків та інших. Для прикладу наведу деякі норми праці. Грунт цілком кам'янистий. На одного в'язня норма: від 3-10 кубічних метрів — набити його киркою, скласти його лопатою на тачку і відвезти на віддалення 50-300 метрів від місця праці, на велику купу, висотою 10-15 стіп. Один кубічний метр становив до 1,5 тони ваги. Як правило, працюють здебільша — ланками по 3 чоловіка (звено). З них два киркують та накидають на тачку землю, третій возить (по черзі). За одну годину кожен з нашої ланки встигав вивозити до 20 тачок на віддалення 100-150 метрів; два останніх встигали йому накидати землю лопатами. Праця такими інтенсивними темпами тривала цілих 10 годин (нормальний робочий день) і ми три чоловіка виконували свою норму не більше на 110-120% (норма в цьому випадку була 6 кубічних метрів на чоловіка). Такі виробничі показники могли давати в'язні доброї фізичної сили та будови, які вміли і могли працювати. Таких виконань норм на виробництві було дуже мало (не більше 5-7% всієї працюючої маси і то не кожен день, а залежно від погоди, і від того чи того ґрунту). Загальна маса працюючих в'язнів виконувала свої норми на 60-70%. Це стосується 1937 р і далі, коли виробничі норми були підняті майже вдвічі.

До всіх цих нелюдських суспільних умов сама природа Колими додавала ще свої труднощі. Літом вся територія Колими, в тому й на схилах гір, являє болото, де комарів так багато, що обов'язково треба надівати на обличчя спеціяльний накомарник, без якого праця зовсім неможлива. Але він дуже утруднює дихання і цим ускладнює саму працю робітника. Влітку від кусання комарів ми не менше терпіли, — ніж від кусання НКВД.

Щодо житла колимських в'язнів, то згадані мною кам'яні будинки були для пануючої НКВД-івської касти. В'язні мали щось зовсім інше. Там, де виробничий об'єкт існував уже декілька років, були збудовані примітивні дерев'яні бараки. А де приходилось тільки розпочинати виробництво (а це дуже часто буває), то тут наспіх напинають брезентове шатро на 50-60 чоловіка і це вже житло. Опалюють таке житло за допомогою залізних бочок з-під нафти і хто спить близько коло них, то тому бува не холодно, бо огрівання провадиться безперервно цілу добу. Зовсім інакше стояла справа з тими, що лежали подалі від тих печей і біля дверей. Бували випадки, що волосся на голові примерзало до брезенту, але тут завжди лягали спати ті, хто нездібний був до праці і був „кандидатом у вічну мерзлоту" (цинічний жарґон табору).

Взагалі „патентований" цинізм того загального терору призводив багатьох із нас до морального упадку та деморалізації. Полягав він ось у чому.

В 1937 р., за офіційним наказом НКВД СССР, всі політв'язні, незалежно від їхнього стану здоров'я, не мали ніякого права працювати за своїм фахом — тільки на тяжкій фізичній праці (так цей вираз офіційно скорочено і звався — „тфп"). Це значить, що професор, педагоґ, інженер, аґроном та інші фахівці повинні були взяти в руки кирку та лопату й добувати золото. Навіть лікарі працювали у забоях, а особи з нижчою освітою, пройшовши наспіх „медичну підготовку", завідували лікарськими дільницями. Та найбільшим нещастям було для нас масове знущання над нами рецидивістів — карних злочинців. Іншої назви вони нам не давали, як „фашисти", „бандити", „вороги народу" і тому подібні перли з лексикону НКВД.

Склад низового керівного персоналу — бригадир, наглядач та інші, був виключно із цього карного елементу. Рецидивісти систематично нас били, маючи на це дозвіл „зверху". Хто зустрічався з цим карним світом, цілком може уявити нашу безпорадну та нещасну долю, коли люди, із звірячими інстинктами і порушеною нервовою системою мали над нами повне право. Справа зайшла вже так далеко, що виробничі бриґади, які складалися з цих людей, стали виходити на працю лише для показу та форми, а сами зовсім не працювали. Щоб затерти сліди цих злочинних дій, бриґадир (з карних) зараховував нашу працю на ті бриґади, що не працювали. Хто посмів би про це донести вищому керівництву, той міг заплатити навіть і своїм життям.

За хворого визнавали лише того, хто мав температуру не менше 37,5 ст., а травматичні пошкодження тіла не брали до уваги, за винятком надзвичайних. Цинга та ревматизм, як звичайні північні хвороби, дуже поширились і серед нас; а що ці хвороби не підвищують температури (крім гострого ревматизму), то хворий на них змушений був працювати до того часу, поки ноги так не набрякнуть, що не можливо натягнути на них чобіт. Хто в таких випадках відмовлявся йти на роботу, того дуже били та закидали до карцеру, зимою неопаленого, літом з водою по коліна і хмарою комарів. Середній лікарський персонал — здебільша з карного елементу, а тому „взятка" (хабар) тут була нормальним собі явищем: хто мав можливість заплатити лікпомові (фельдшеру), — той звільнявся від праці. Праця при великих морозах призводила до значної кількости обморожень різних частин тіла. Такі в'язні ставали інвалідами. Доля цих людей була безпорадна: їх не звільняли з табору, але і життя їм не було, бо в концтаборах НКВД існує одна провідна мораль: „будеш працювати так, як вимагають, — будеш жити".

В період „промивочного" літнього сезону золота, для охорони від цинги, а головно для заохочування в'язнів до праці, видавався ректифікований горілчаний спирт. Але ж такий рідко потрапляв нам політв'язням, більше його випивали за час керівництво табору та рецидивісти-кримінальники. (Продовження буде).

Б. Подоляк

КРЕМЛІВСЬКА МАЛОРОСІЯДА — ТРАГЕДІЯ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ

(Закінчення)

Про успіхи хорових і танцювальних наших ансамблів нема що говорити, бо відомо ж усьому світові, що ми співаюча і танцююча нація. Одно слово, особливість, яка ніколи нікому не шкодить, а навіть навпаки. Пригадайте собі, що навіть Гіммлер у своїй інструкції ласкаво дозволяв українця співати і танцювати свої національні пісні і танці. То чого ж би щось мали проти цього „вибагливі" господарі московської декади. Тим більш, що і Львівська „Трембіта" і Український народний хор під керівництвом Г. Верьовки, і Закарпатський народний хор під керівництвом П. Милославського, і Капеля „Думка", і нарешті окремі наші солісти поруч з українськими піснями обов'язково співали пісні російські. І то головно пісні про Сталіна, або арії з „Івана Сусаніна" чи „Жізнь за царя", а на закінчення благосклонний московський глядач дістав „вихристу, темпераментну „Метелицю", „Гуцулку" і нарешті „барвистого гопака" і пісеньку „Приїзджайте на Вкраїну, любі гості із Москви".

Ну, як же можна бути незадоволеним з такої чудесної малоросіяди і такої милої „дружби народів".

Але коли діло доходить до опери, балету, драми, тут уже справа гірша: Валету, драми й опери в Україні, — де танцюють найкраще гопака, співають чудесно (але тільки народні!) пісні і вишивають незрівняні плахти і сорочки, — не тільки кращої, а бодай рівної опери чи драми мооковським не може бути. Тому єдина опера „Богдан Хмельницький" (композитор К. Данькевич за лібретто О. Корнійчука іВ. Василевської) і балет „Маруся Богуславка" Л. Свєчнікова кваліфікуються неґативно. У них „допущено відступ від історичної правди".

Неґативно в загальному оцінюють і драму, що репрезентована майже одним відомим драморобом Корнійчуком (бо заганяний тут десь укут Іван Кочерга із своєю п'єсою „Ярослав Мудрий' 'справляє враження випадкової людини в цій імпрезі), і мистецьку творчість усього великого загону українських поетів і письменників. Як мистці-малярі, українські письменники й поети „мало що зробили, щоб розкрити в повноцінних образах сьогоднішнє життя совєтської людини. Сьогоднішній день індустрійної України слабо відбито в романах повістях і п'єсах"... „Мова бідна, недбала, відтворення совєтських людей — неповноцінне" (Правда за 15. 7. 1951 р.).

Але зате московський глядач дуже мило прийняв „Запорожця за Дунаєм", „Мартина Борулю" — Карпенка Карого „Дай серцю волю, заведе в неволю' 'та „Поки сонце зійде, роса очі виїсть" — М. Кропивницького. Бо цей глядач, зрозуміло, дивиться на нашу стару побутово-етнографічну драму як на хвилюючу екзотику, яка разом з гопаком, піснею та вишивками творить приємний кольорит не бунтівливої, а слухняної танцюючої, співаючої і реґітливої малоросіяди, знаної ще з чудесних творів М. Гоголя.

Елегійні медитації

Якщо забути все те, що з своїх розрахунків говорила „Правда" про українську мистецьку декаду в Москві, то яке враження робить ця імпреза на об'єктивного українського глядача?

Скажемо м'яко: жалюгідне. Не творчістю, бо ми думаємо, що справжньої своєї творчости українські мистці не показали і не могли показати. Жалюгідне, насамперед, своєю принизливою, рабською ролею меншевартости і підлеглости. Якесь до трагізму запобігливе вислухування „російського диригента" і підкреслювання на кожному кроці своєї нижчости, залежности і рабськости. В доповідях-звітах, що їх на кожних зборах, від залі Союзу письменників до заводського робітничого клюбу — складали часто українські письменники, ви нічого не могли почути ні про дійсно великий зліт українського мистецтва, ні про творчо-філософські проблеми, що хвилюють душі мистців, ні про неминуче для кожного живого мистецтва творче шукання нового і досконалого. Ви могли чути тільки до нудоти плиткі запевнення в дружбі, у вірності партії, „вождю і учителю", з особливо „що українська література' 'розвивалася завжди під благородним впливом російської літератури. Письменники Совєтської України вчилися і вчаться на кращих творах російських письменників. І це в різних варіянтах і при всіх нагодах.

Перед тим, як везти на показ мистецтво в Москву, аранжери цієї імпрези добре пронюхали, якого саме мистецтва там потребують. Тому зрозуміло, чому така велика доза побутовщини й етнографізму, чому культивується відсталість, провінційність і національна обмеженість, чому українське мистецтво після великих досягнень двадцятьох років відкидається більше, як на півстоліччя, назад.

На фоні цієї імпрези стає відчутно зрозумілим, чому замовкли українські композитори, чому знищено бойчукістів, чому мусіло умерти покоління романтиків вітаїзму із своїм духовим провідником М. Хвильовим, чому знищено „Березіль", чому пішли на страту Л. Курбас і автор „Патетичної сонати". Бо це все була справжня, талановита, модерна, гідна великого культурного народу, свободолюбна, без рабської психіки мистецька Україна. Повернути її, не вбивши фізично, до блаженної пам'яти Гаркун-Задунайського та „Сатани в бочці' 'було неможливо. Тільки переступивши через труп цієї України і розчавивши рештки її, Москва може спокійно сьогодні насолоджуватися гопако-шараваристою малоросіядою.

Декада українського мистецтва в Москві нам взагалі видається симптомом, підозрілим і трагічним своїми невідомими ще наслідками.

Перша декада українського мистецтва в Москві відбулася рівно 15 років тому, 1936 р., саме тоді, коли НКВД проробив першу генеральну чистку серед діячів української культури і мистецтва. Тоді в 1930-1936 було знищено (через розстріли і загнання в концтабори) сотні українських культурних і громадських діячів, учених, зокрема, понад сотню українських видатних письменників, мистців, артистів, композиторів. Залишились були такі, до яких треба було ще уважно придивитися самому „хазяїну". Для того і організували тоді декаду. Помпезно й величаво, як і тепер, провели її. „Сам він" брав участь у бенкеті в кремлівському палаці на честь українських мистців. Роздали ордени і нагороди. Але відразу ж на другий день після декади почали зникати в підвалах НКВД або стрілятися найчільніші учасники, здавалось, якнайвидатніші учасники, здавалось, якнайнадійніші і найслухняніші джури: А. Хвиля, П. Любченко, Ів. Микитенко, Б. Коваленко, Ів. Кулик, В. Коряк і багато інших.

З того часу масового мордування українських мистців ніби не було. Знищення поодинці того чи іншого письменника чи мистця (О. Сорока, Свідзінський, І. Стебун, Донець, А. Гозенпуд, Адельгейм, Борщаківський та ін.) не в рахунок. Це явище звичайне. Але нарешті настав 1948-49 р., коли проведено було масове викриття українських „буржуазних націоналістів", „безрідних космополітів" — „цих, — як пише „Правда", — найлютіших ворогів... совєтської культури". Деякі з цих, тоді битих „найлютіших ворогів", виявляється живі і здорові і навіть беруть участь в декаді.

Отже який буде балянс цієї другої за чергою декади? Хто рокований на смерть? На кого впаде смертоносний погляд „хазяїна"? Хто викличе незадоволений порух вуса, чи символічний кашель диктатора, як це було підчас промови А. Хвилі 1936 р. в Кремлі?

Гадати не беремося. Покаже майбутнє.

„Сучасна Україна"

ПОЛЯКИ МРІЮТЬ ПРО „МЕЖИМОРЯ"...

1)

„Хочемо стати сильною ногою у Львові!"

Так пише зовсім ясно про намагання поляків п. Клявдій Грабик у статті п. н. „Помилкові тези п. Кедрина". (Дзєннік Польскі", Дітройт, ч. 84).

По довшій полеміці автор заявляє:

„Справа Вільна і Львова є тільки одним з чинників польської політики, бо оба міста ці разом зі сходом Польщі належали до польської держави". Але „польський Львів і польська Вільна зовсім не перешкоджають існуванню федерації „Межиморя" і самостійности України!"

„Україна не може існувати без Києва. Не тільки тому, що Київ є колискою і столицею України, але головно тому, що український фронт мусить бути звернений проти Росії, бо Росія заперечує право самостійности України і це є одна з основних тез кожної російської політики. Якщо українці справді вважають Львів частиною своєї політичної програми, так це за всякий раз частина — в теперішній ситуації — дальша, а не першоплянна просто тому ,що відроджена Україна не стерпить війни на два фронти. З цих можливостей тільки конфлікт України з Росією є неминучим наслідком української самостійности. Якби Україна рішила обминути цей конфлікт, щоб звести його з Польщею за Львів, це означало би безастережну ліквідацію української самостійности і підпорядкування України Москві."

„Нема іншого виходу для української політики в теперішній принайменше фазі і в довгій будуччині. Зате ніщо не грозить Україні з польського боку, якщо наступить польсько-українське порозуміння, бо існування самостійної України над Дніпром лежить в найбільш сутньому інтересі польської держави. Польща може бути у відношенні до такої Укїни тільки найвірнішим союзником і обі держави будуть зв'язані тоді найбільш тривалими, спільними інтересами."

„Політичний реалізм у польсько - українських взаєминах каже, що Польщі є потрібна сильна Україна, а Україні сильна Польща. Україна буде сильна, коли осяде міцно над Дніпром і опанує простір, підданий від віків російському натискові, що не могло залишитися там без сліду для стану українського посідання. Українське зусилля на тому просторі буде рішати про майбутність проблеми України. Справа Львова і його простору — у порівнанні з питанням корінної наддніпрянської України є тепер для майбутньої української держави без значення під кожним оглядом".

„Польща без своєї східної частини є державою, струченою під Варшаву і Краків. Поминаючи факти історичної суті, Польща на лінії Бугу, а практично Вісли — це слаба держава і не може бути для України відповідним партнером, конечним у спільному фронті оборони перед Росією. Те саме обов'язує польську позицію в відношенні до Німеччини. Якщо в 1939 році польське запілля виявилось за-вузьким, коли ми були за Збручем, чому мало б виявитись достатнім, як би ми найшлись тільки над Віслою? Цього нам пан Кедрин не вияснить!"

„Міг би нам це вияснити тільки в тому разі, як би ховав під полою концепцію здавлення Польщі в будуччині при співдії також України. Але в такому разі не повинен дивуватися, що хочемо станути сильно ногою у Львові!"

Арґумент п. Грабика, як бачимо, є роззброюючо-наївний: Тому, що Польща є за-слаба, аби стати відповідно-сильним союзником сильної України, Україна має їй з власної охоти відступити Західні Українські Землі! Це справді капітальне!

П. Грабик знає, що Львів і його простір є український, а все ж вважає моральним — чуже, не-своє захоплювати всіма засобами!

„Щоб була польсько-румунська і польська - мадярська лучба"...

„З польського боку розвивають програму федерації Середньо-Східної Европи, що обіймала б можливо найповніший вакляр держав між Балтійським і Еґейським та Чорним морем," пише п. Грабик. „Кардинальною засадою середньо-европейської федерації мусить бути її незалежність від Росії і Німеччини і скріплення її самостійної ролі у відношенні до решти Европи."

„Ідея середньо-европейського союзу — згідно з польською концепцією — мусить спіратися на рівнорядности впливів щонайменше головних учасників федерації, серед яких на першому пляні в північно-середній її частині є — побіч Варшави — Прага, Будапешт, і Букарешт, а вразі існування самостійної України, також Київ."

„Ті чотири ,чи п'ять осередків Середньо-Східної Европи мусить зображати нерозлучну політичну єдність."

„Польща прагне осягнути серед них становисько рівного серед рівних. Її постулятом є мати з кожним з тих партнерів безпосередню і живу лучбу. Відси, м. ін. виплиає польська програма приналежности Східної Малопольщі до польської держави, аби могла бути постійна і безпосередна польсько-румунська лучба, цим також доказується польський постулят спільної польсько-мадярської границі через Карпати. Польща і Чехія мають традиційну спільну границю, а різниці поглядів в її устійненні не зображають ніяких основних труднощів."

„На заході спільним постулятом не тільки польським і чеським, але всіх учасників середньо-европейської федерації мусить стати границя на одрі і Нисі, що у світлі федераційного пляну не є проблемою тільки Польщі, але цілого простору Середньо-Східної Европи. Не дасться утривалити політичної і господарської незалежности тої частини Европи без західного простору Польщі, прилученого до неї по другій світовій війні. Не можна також запевнити тривалости теперішніх чесько-німецьких границь без польської Одри і Ніси.". (Дз. П. ч. 88.)

Далі буде

ГОРЬКИЙ ПО-УКРАЇНСЬКИ

За відомостями книжкової палати УССР, твори О. М. Горького в Україні видано 228 разів тиражем 3 міл. 737 тисяч прим., в тому українською мовою — 3,6 міл. Видані твори пропаґандисти читають людям підчас праць у полі.

В 15-річчя смерти Горького сов. видання в Україні проголосили його „великим другом України", мовляв, він „гаряче і сердечно любив Україну (мабуть, щось як Петро І, або й Ленін зі Сталіном), і дуже багато доброго і корисного зробив для українського народу, для розвитку української культури". З усіх „користей" названо тільки те, що Горький був знайомий Коцюбинського.

НАША „КРУГОВА ПОРУКА"

(Закінчення зі стор. 2-гої).

го, щоби наша Капеля Бандуристів, яка денно може прихиляти для України тисячі людей, мусіла бути нечинною через брак автобусу? Чи є в порядку, коли ми через відсутність дрібних засобів, не можемо дістатися на важливу для нас міжнародну конференцію? Чи не є тяжкий сором, коли людині, що присвятила українській справі 50 літ свого життя, ми не в стані забезпечити людського існування хоч перед смертю?

І т. д. І т. д.

На цьому тлі, розуміється, виникають різні пляни і проєкти, як забезпечити ті чи інші національні потреби фінансовими засобами.

І один з цих проєктів — уже урухомлений, пущений в життя — це **Загальний Національний Даток.** Треба цілком певно сказати: коли б даток став справді **загальним,** була б можливість задовольнити принаймні всі найбільш пекучі потреби біжучого національного життя. Поки ж цього не сталося, — виникають і будуть виникати ініціятиви окремих, „цілевих", зборів — на певну мету. І, звичайно, проти таких зборів нічого не можна сказати. Є це — річ добровільна. Хто має можливість дати — хай дає. Так робиться усюди. Американці платять великі податки, що охоплюють усі потреби цієї держави. Але чи знаєте, скільки, позатим, пожертвували вони в минулому році різним добровільним установам в порядку приватних зборів і вільної ініціятиви? — Чотири міліярди долярів!...

Отже і у нас ці різні збори були й будуть. Бо будуть якісь особливі, негайні, потреби і... будуть окремі люди — прихильники а навіть фанатики тої чи іншої справи, ідеї, що присвятять свій час, свою енерґію, свої кошти і своє життя на досягнення тої ідеї — і їм „нічого не зробиш". І нічого не треба робити, лише допомагади. Бо існує істина: „лише фанатики основують релігії і будують держави" — і вони завжди знайдуть послідовників, таких же захоплених людей, як і вони, — і доконають свого.

Це — засада свободи, вільної ініціятиви, вільного застосування своєї енерґії — фізичної і духової.

Так постали у світі храми Божі, величаві катедри, високі школи, театри, музеї, наукові інститути і т. д.

Все це — діло людей доброї волі, широкої ініціятиви і вільного гроша.

Але поруч з цим, всюди існували, існують і будуть існувати **загальні зобов'язання для всіх,** навіть і для найбідніших на ті щоденні необхідні потреби, без яких неможливе сьогодні нормальне життя і праця в громаді, — на хідники, на водовод, каналізацію, світло...

Таким необхідним, під оглядом національним, є наш загально приступний Національний Даток, — що має оборонити честь, життя, добре ім'я і майбутність нашого народу і нашої Батьківщини.

Як у місті — всі його громадяни платять обов'язковий податок на міський добробут, бо це передумова нормального життя, здоровля і успішної праці, бо це є „кругова порука" сучасної культури й цивілізації, так і ми, українці в Америці, кожний маємо зложити свій Даток, бо є це нині „кругова порука" захорони самого життя і майбутности нашої Нації...

ПЕРШИЙ АЛЯРМ, ЩО ОСТЕРІГАТИМЕ населення Злучених Держав перед бомбовим налетом, вийде десь з підземелля Пентаґону в Вашинґтоні, з такої кімнати, як її бачимо на картині, де літунський старшина є в постійному зв'язку з усією сіткою станцій, що слідкуватимуть за такими налетами, як теж удержувати зв'язки з літунськими базами.

ГАРРИМАН ЗНОВУ В ТЕГЕРАНІ

Тегеран, Іран. — Спеціяльний висланник президента Трумана для посередництва в англо-іранському спорі і Гарриман вернувся вчора з Лондону до столиці Ірану і негайно почав дальші переговори з з представниками іранського уряду. Він висловив своє вдоволення з перебігу розмов з британськими представниками в Лондоні, вияснюючи свій поворот до Тегерану необхідністю „обговорити ще деякі пункти, видвигнені британцями". Він натякнув, що в Тегерані він залишиться теж на час англо-іранських переговорів, що можуть натрапити ще на цілий ряд сподіваних і непередбачених трудноців. Вміжчасі, націоналізована іранцями британська рафінерія нафти в Абадан припинила вчора цілком свою продукцію, не маючи ані місця на дальше магазинування нафти, ані можливостей експортувати її.

ПОЛЬСЬКІ ГЕНЕРАЛИ НА СУДІ У ВАРШАВІ „ПРИЗНАЮТЬСЯ" ДО ВИНИ

Варшава. — Вчора тут почався заінсценізований большевиками великий показовий політичний судовий процес — проти високих старшин польської армії, обвинувачених в зраді, шпигунстві та намаганні повалити теперішній комуністичний режим, при допомозі „англо-американських імперіялістів". Після відчитання акту обвинувачення, перший зізнавав ген. Станіслав Татор, — „признаючись" до закидуваних йому злочинів. Він твердив, що одною з головних цілей підсудних було встановити, чи Польщу мають прилучити до Совєтського Союзу, як 17-у „республіку", і якщо так, то не допустити до такого розвитку. Дальшою ціллю було здобути політичні, військові та господарські інформації і рівночасно виробляти собі більші впливи серед війська. Ген. Татор був раніше шефом польської закупочної місії у Франції. Він був відкликаний з того посту минулого жовтня.

● **Так шанує цента,** що готов іти за нього до Верховного Суду. У Санта Моніка ,в Каліфорнії, уряд стягнув на один цент більше податку з власника каварні, як йому належало. Покривджений погрожує, що піде аж до Верховного Суду, щоб дістати цей цент назад.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БАЛТИМОР, Мд.

Український Пласт в Балтімор

В вересні минулого року зорганізовано в Балтімор з поодиноких гуртків пластову станицю з ініціятиви і під проводом пластунки Анни Мриц, сеніорки.

Пластова Станиця начисляє тепер курінь юначок, два курені юнаків, рій новаків, рій новачок, осередок праці старших пластунок — пластунів і осередок праці сеніорів.

Всі ці організаційні одиниці, обєднані в Станицю, гармонійно діють і розвиваються та до сьогоднішнього дня мають поважні успіхи, як в організаційній так і в ідеологічній праці. Число пластового братства від заснування станиці по сьогодні майже потроїлося (з числа 23 до 64). Слід підкреслити, що в поодиноких пластових гуртках, крім чисто пластових занять, вивчають історію і географію України, українську літературу, український фольклор, українські звичаї, українську пісню, українські танці, а гурток юнаків „Сокіл" видає неперіодично стінну газету для внутрішнього пластового вжитку.

За цей час балтіморська пластова станиця крім поглибленої пластово-виховної роботи в пластових гуртках зуміла як цілість зорганізувати вже чимало імпрез, з яких одні були призначені виключно для членів Пластової Станиці, інші і для пластунів і для української громади в Балтімор. Не від речі теж згадати, що українські пластуни в Балтімор брали також активну участь в улаштовуванні іншими українськими балтіморськими організаціями загально-національних свят.

З імпрез, що їх Пластова Станиця уладила для своїх членів, годиться відмітити: 29 жовтня 1950 відсвятковано роковини Листопадового Зриву у власній домівці з докладом старшого пластуна Михайла Цілика та спільною рецитацією юначок та юнаків; 26 листопада 1950 відмічено роковини героїв з-під Базару. Реферат про Базар виголосив пластун-сеніор Іван Лотоцький; 6. січня 1951 відбулася свят-вечірна зустріч у пластовій домівці, прибраній килимами і ялинкою, з колачем, просфорою і пшеницею на столі. Доклад про значіння Святвечера, як свята великої української сім'ї при освіченій ялинці, та запалених свічечках у руках пластунок і пластунів, виголосила станична Анна Мриц. Спільний настроєвий Свят-вечір залишив у пластових душах незатерте враження; 22 січня 1951 відсвяткувала Пластова Станиця роковини з'єднання всіх українських земель в одну суверенну державу з докладом старшого пластуна Романа Рудницького і деклямаціями та співами юнацтва; 29 січня 1951 влаштовано вечір, присвячений українській геройській молоді, що згинула під Крутами. Про державнотворче значення цієї події виголосив реферат старший пластун Михайло Цілик; 4. березня 1951 влаштувала станиця „День Української Зброї", що його получено з роковинами геройської смерти славної пам'яти ґенерала-хорунжого Тараса Чупринки — Шухевича, який, як відомо, був українським пластуном. Реферат про славу української зброї виголосив пластун-сеніор Роман Мриц, а про життя — заслуги та геройську смерть ґенерала Чупринки відчитала реферат пластунка-сеніорка Ірена Галущинська; 11 березня 1951 влаштовано свято, присвячене життю і творчості великого Кобзаря, Тараса Шевченка. Свято влаштували самі юнаки і юначки. По докладі пластуна-юнака Юрія Ілінського чергувалися деклямації, співи юнацтва іноваців; в днях 14-15 квітня 1951 на „Першому Пластовому З'їзді в ЗДА" в Ню Йорку брали участь дві сеніорки, двох сеніорів, одна старша пластунка і один старший пластун з Балтімор; цьогорічної весни влаштувала балтіморська Станиця дві великі імпрези, а саме в дні 22 квітня 1951 „День Українського Пластуна", та „Свято Весни" получене з „Днем Українського Моря" в днях 5-6 травня 1951.

В Балтіморському Народному Домі гарно прибраний куток залі в „Дні Українського Пластуна" нагадував пластовому братству ліс, мандрівку, табор, ватру на лоні природи. Сама програма „Дня Пластуна", що його звеличали своєю численною участю українські громадяни Балтімор, складалася з двох частин. Перша чисто внутрішньо-пластового характеру, друга пописові точки пластового братства. Свято відкрила станична Анна Мриц, вітаючи голову Краєвої Пластової Старшини, пластуна-сеніора, проф. д-ра Ю. Старосольського, який спеціяльно на це свято завитав до Балтімор, та виголосив промову про ідею та завдання українського пластового руху. Опісля переведено новацьку обітницю, юнацьку присягу і сеніорське приречення. В другій частині чергувалися скечі, пісні, деклямації, народні танки юнацтва та ритмічні вправи новачок. Крім цього відспівано низку пластових пісень. Свято закінчено пластовим і національним гимном. Ще пластова молодь відспівала довкруги ватри „Ніч вже йде", що залишило у публики гарний настрій.

„Свято Весни", получене із „Днем Українського Моря" відбулося в терені, на фармі, віддаленій 29 миль від Балтімор. Розтаборування пластової молоді переведено над невеличким озером під лісом. Святочне відкриття „Свята Весни" відбулося під звуки пластового гимну з піднесенням американського та українського національних прапорів. Вперше балтіморська пластова молодь після пластових таборових занять, після теренової гри палила ватру на лоні природи. Про традицію ватри в пластовому житті згадувала станична у своєму слові і бажала, щоб іскри цієї ватри запалили на завжди у душах приявного-пластового брацтва ідею пластової дружби. Опісля чергувалися гурткові співи, деклямації, вміло виведені гагілки, скечі. Добре опрацьований реферат про патрона українського Пласту, св. Юрія, виголосив пластун-юнак, Юрій Галущинський.

Другий день таборування припадав на неділю, то ж відбулася Полева Служба Божа, яку відправив о. Подоляк, що приїхав на це пластове свято з Балтімор. Того ж дня пополудні відбулося свято „Українського моря" над місцевим ставком. На воді колисався символічний човен. Доповідь про українську чорноморську фльоту на просторі віків виголосив старший пластун Михайло Цілик.

Врешті треба відмітити, що балтіморське пластове брацтво спільно відбувало великодну сповідь, приступало спільно до св. Причастя, та постійно щонеділі зорганізовано брало участь в Службі Божій, співаючи церковні пісні.

Дається помітно завважити змагаючий вплив пластової ідеї на щоденне життя і заняття молоді, в якої проявляється щораз сильніший нахил до зорганізованого громадського життя та громадської праці. В цьому заслуга пластового проводу, що, не залічуючи ні часу ні праці, зумів защепити у молодих душах глибоко-виховні постанови Пластового Закону.

С. Т.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На народні потреби

Негайна Поміч ходила й цього року з Колядою та зібрала $104. Колядували: Анна Ядловська, Рузя Красновська, Анна Сидорович іДарія Кульчицька. З тих грошей вжито частину на висилку пачок скитальцям в Австрії, Німеччині та Франції, як теж видано на пальми і вінок при влаштуванні маніфестації в пам'ять Покійного Головного Отамана С. Петлюри. — За уряд: Д. Кольба, голова; Р. Красновська, кас.; Н. Черняк, фін. секр.; Д. Кульчицька, р. секр.

Учасник

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.

На працю УКК

Заходами п. Михайла Мацяха відправлено в місцевій укр. кат. церкві св. Ап. Петра і Павла дня 21 липня Службу Божу за кращу долю і волю України та скорий і справедливий мир, як теж Парастас за поляглих американських і українських вояків. Знайомі п. Мацяха загостили по відправі до Українського Народного Дому, де при скромній перекусці згадували і за добру працю, яку веде Український Конґресовий Комітет. На його працю зложили: Михайло Мацях $5, Гнат Брик $5, а по $2: Т. Гіль, М. Петришин, І. Барна. По $1: І. Підгорецький та М. Заяць.

Учасник

ОСТАП ГАМЕРСЬКИЙ

Дня 28. червня ц. р., в нюйорській лічниці зійшов із цього світу на 61 році життя проф. Остап Гамерський. Відправили покійного в останню дорогу найближча родина, декілька давних друзів, декілька громадян савт-бруклинської української громади. Відійшов тихо й незамітно ще один із тих, що вірно служили українській ідеї.

Доля звела нас ще в університетських мурах наддунайської, габсбурської столиці; мрійливих юнаків, що готовилися світ добувати. Від малої дитини сирота, без батька, але вміла мамина рука повела дитину правим шляхом. Вона защіпила в дрібне серце глибоку віру в християнські ідеали, в людину, ніжну м'якість і замилування до праці. Отсей ясноволосий юнак з синіми очима, завжди лагідно усміхнений, вмів працювати. Круг його зацікавлення був дуже широкий. Крім математики, предмету його університетських студій, цікавили його особливо мови. І він студіює їх та вивчає крім німецької, ще англійську, французьку, італійську та мадярську.

Приходить перша світова війна і захоплює покійного Остапа в свої триби. Віддає він їй чотири роки молодого життя, головно на скелях Альп, як артилерійський старшина. А коли в 1918 році на руїнах Австрії рідна земля піднімає прапор волі, молодий український старшина стає на службу українській державі, як аташе при українській місії в Будапешті. Тут він переживає усі світлі та трагічні моменти української боротьби за волю аж до її кінця. Виривається покійний з Мадярщини щойно 1924 р. і прямує до Франції, де проживає якийсь час у Парижі. Вкінці має змогу вернутися на рідну землю. Тут віддається Покійний всеціло учительській праці. Учителює в Учительській Семинарії в Сокалі, в Рудинку над Сяном, та в ґімназії в Ряшеві. В 1937 р. шкільна влада переносить його до української ґімназії в Станиславові. Тут він учителює і під большевицькою і під німецькою окупацією. В важких роках війни Покійний помагає чимало українському комітетові в різних конфліктах з окупаційною владою, головно мадярською мовою — завдяки її знанню. Коли ж весною 1944 р. большевицькі танки підповзли до Станиславова, Покійний Остап переїздить до Криниці, де якийсь час ще є чинна українська ґімназія, а відтак зупиняється у Відні. Тут учителює в українській ґімназії аж до приходу большевиків. І знову мандрівка на захід, в Альпи, якнайдальше від большевицьких визвольників.

Стрінулися ми вдруге в 1947 р., в Зальцбурзі, в стінах української таборової ґімназії. Довгі літа скитальщини, літа напруженої праці, важкі а то й трагічні переживання особисті, родинні і загальні, виорали глибокі борозни на знайомім обличчі. Тільки одного вони не згасили, а то доброго, лагідного усміху.

Спокійний і опанований як рідко, провадив лекції математики ясно і зрозуміло і для найслабших учнів.

Наприкінці 1950 року Покійний Остап вибирається щераз у мандрівку, тим разом останню. Переїздить у Новий Світ. Тув включається відразу в громадське і церковне життя, стає членом УНСоюзу. Думає Покійний про якусь позитивну працю, мріє про те, щоби з часом дістатися до шкільництва. Та важка недуга перекреслила всі ці пляни і мрії.

Відійшов Покійний тихо і незамітно, так, як працював тихо і без розголосу.

Микола Кокольський

ЗАКЛИК

Український Конґресовий Комітет Америки закликає всіх Українських Американських Ветеранів, що виконували військову службу в американській армії підчас Першої або Другої Світової Війни, або виконували чи виконують її тепер в Кореї, й досі не є членами організації Українських Американських Ветеранів, щоби безумовно надіслали свої адреси до цеї організації.

Закликає далі всіх кол. скитальців, що виконували або виконують військову службу в американській армії й досі не є в контакті зі згаданою організацією, щоби надіслали про себе інформацію та подали свої адреси.

Організація Українських Американських Ветеранів укладає точний адресар кожного ветерана. Є в інтересі кожного Українського Американського Ветерана, щоб його ім'я не бракувало в адресарі.

При тім пригадується, що згадана організація завжди готова допомогти кожному американському ветеранові при полагоджуванні його різних проблем.

Адреси та інформації про себе надсилайте на таку адресу:

"Ukrainian American Veterans"
c/o. Mr. Walter Bacad
135 W. 77th St.
New York 24, N. Y.

Український Конґресовий Комітет Америки
P. O. BOX 721, Church St, Sta
New York 7, N. Y.

АКТУАЛІЗАЦІЯ СПРАВИ НІМЕЦЬКО-ПОЛЬСЬКОГО КОРДОНУ

Франкфурт. — В останньому в Німеччині знову починається сильно актуалізувати справу польсько-німецького кордону, точніше повороту Німеччині прилучених після війни до Польщі східно-німецьких областей. Все це зв'язується теж з проблемою озброєння Західної Німеччини, що дає нові надії німцям та що непокоїть західних аліянтів, які побоюються, що озброєна Німеччина могла б відповідно „піддержати" свої домагання на сході. Америка зі свого боку досі старанно оминає будь-якої офіціяльної заяви, що з'ясовувала б її становище в тій справі. Проте, правдоподібно для прохолоди і успокоєння розгорячкованих умів багатьох мільйонів німецьких втікачів зі сходу, видавана американським високим комісаріятом „Ді Ноє Цайтунг" заявила вчора в редакційній статті, щоби втікачі менше сподівались на поворот на схід, натомість пильніше намагалися включитися в західно-німецьке господарство.

● Двоє японців, протестуючих проти затримання японських полонених у Росії, скочили наперед автаген. Ріджвея з плякатом: „Просимо прийняти це повідомлення".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, матиме збори в суботу, 4. серпня, в годині 7:30 ввечорі, у Вінярського, на 482 Мейн вул. Просимо всіх на збори, бо буде обговорена справа пікніку. — І. Бурний, секр.

ТАРЗАН, ч. 2644. В пастці.

„Помилка, Полю. Я не знаю такої особи. Я віддам листа і за хвильку повернуся", і, попрохавши пробачення, Тарзан пішов із-за столу.

„Ваш посланець приніс мені одного листа, пані. Тут сталася помилка", сказав Тарзан. — „Так", усміхнулася Лета. „Ви забули Лету, Роберте?"

„Ви сказали — Роберт?" запитав Тарзан. — „Дивно", прошептала вона, „що Роберт Ворік так скоро забуває своїх друзів".

„Ви помиляєтесь", сказала малпо-людина. „Я є..." — „Серріф!" кликнула вона гостро. „Не рухатись, Ворік!" сказав голос позаду Тарзана.